

AMINTIREA LUI DINU LIPATTI - 50 DE ANI DE LA MOARTE

FLORENTINA COJOCARU

O tulburătoare stare de spirit a cuprins lumea muzicală la 2 decembrie 1950. Pianistul român - Dinu Lipatti „a încetat de a mai suferi”, încheindu-și cariera artistică la numai 33 de ani, într-o mică localitate aflată în apropierea Genevei, la Chêne-Bourg, unde prieteni muzicieni, admiratori ai artei sale interpretative, i-au oferit o vilă în care și-a petrecut ultimele luni ale vieții încărcate de speranța vindecării și povara suferinței.

La Paris, vestea este transmisă prin telefon de Henry Dubois-Frrière, doctorul și prietenul care i-a alinat suferințele, iar Valentin Lipatti, fratele mai mic din București, a aflat cumplita știre prin radio B.B.C.

Cum era și firesc, tristul eveniment a fost anunțat presei scrise din Geneva de familie: „D-na Madelein Lipatti - soția; Ana Lipatti - mama; Valentin Lipatti și soția; d-na Marie Louise Danhaner - soacra: au durerea de a anunța că D-zeu l-a luat la el pe Domnul Dinu Lipatti, sâmbătă 2 decembrie 1950, la ora 3 după amiază, după o foarte lungă boală suportată cu cel mai mare curaj.

După ceremonia religioasă privată, un ultim omagiu se va aduce la Conservatorul de muzică, unde ne vom reuni marți 5 decembrie la prânz; Înhumarea va avea loc la cimitirul Chêne-Bourg¹.

Următorul anunț, scurt dar cu aceeași încărcătură emoțională aparține Comitetului director al Conservatorului de muzică din Geneva - instituția în care și-a etalat harul pedagogic, în perioada 1 aprilie 1944 - 4 aprilie 1949, când același comitet director înregistra cu regret demisia lui Dinu Lipatti din postul de profesor al clasei de virtuozație², unde predase mai demult și Franz Liszt.

Deși boala se cuibărise în ființa sa din anul 1943, Dinu Lipatti a slujit cu devotament muzica până în ultimele luni ale vieții, ocolind chiar recomandările medicale, pentru respectarea angajamentelor muzicale.

Încă din luna iulie a anului 1948, doctorul Raymond Sarasin - docent la Facultatea de medicină din Geneva, avându-l internat la Clinica Beaulieu cu diagnosticul „lymphogranulomatoză”, sub tratament radiologic, considera obligatorie încetarea oricărei activități normale, având în vedere gravitatea bolii și tratamentul de lungă durată.

¹ Avis mortuaires. M.J.A., Fond Lipatti, inv. 109.

² Richard Jeandin, *Le Conservatoire de musique de Geneve. 1935-1960*, p. 17.

„Au mois de Juillet 1948, une rechute particulièrement grave de cette maladie a obligé M. Lipatti d'entrer à la clinique Beaulieu, à Genève, où il subit actuellement un nouveau traitement radiologique.

Etant donné son état actuel, je considère que M. Lipatti est absolument incapable de reprendre son activité normale avant de longs mois”³.

Cu toate acestea, Dinu nu se lasă înfrânt, în momentele de acalmie desfășoară o activitate enormă: concertează la Engadine, Zürich și Berna, la Lucerna sub bagheta lui Herbert von Karajan, la Victoria-Hall în Geneva sub bagheta lui Ernest Ansermet, înregistrează la Geneva cu Walter Legge: Valsurile lui Chopin, Mazurka nr. 3 de Chopin, Sonata în la minor de Mozart, Siciliana și Partita în si bemol major de Bach, coralele cu Sol majorul „Jesus bleibet meine Freude”, cel mai apropiat de sufletul și firea sa, cântecul de lebedă de la Besancon din 16 septembrie, 1950.

Recitalul de la Besancon a însemnat nu numai despărțirea de un public numeros, venit de pretutindeni să-l asculte pentru ultima oară. A fost începutul „legendei - Dinu Lipatti”, un reper permanent de aducere aminte pentru muzicieni și prieteni.

Atmosfera recitalului, atât de bine redată de Madeleine Lipatti, este peste ani vie și pentru doamna dr. Gabrielle Dubois - Ferrière care alături de soțul ei l-a însoțit adesea pe Dinu în sălile de concert.

Vizitată la Geneva în anul 1987 de Carmen Păsculescu - Florian, autoarea lucrărilor „Vocație și destin - Dinu Lipatti” și „Dinu Lipatti - Pagini din jurnalul unei regăsiri”, dr. Gabrielle Dubois - Ferrière mărturisea:

„Dinu a fost pentru noi o apoteoză. Amintiri? Ce înseamnă amintiri? El a rămas cu noi. El este aici pentru că el trăiește în noi...Eu așa simt. Când se vorbește despre Dinu, totul se transformă în prietenie, în lumină, în bucurie. Am avut un mare noroc că l-am cunoscut. El ne-a adus nouă fericirea...”

La Besançon a fost ceva de nedescris. L-am ascultat, și toți care l-au ascultat atunci și-au dat seama că era cântecul său de lebedă. Am crezut că se va pierde. Soțul meu era cu el. dar Dinu a vrut să cânte și a cântat. Era în el ceva sublim. Asemenea clipe nu se pot descrie. Ele există, le trăiești, iar când e să le definești, e deja altceva”⁴.

Prietenia care i-a legat pe cei doi în viață, în momente de bucurie și de suferință, a trecut dincolo, în eternitate.

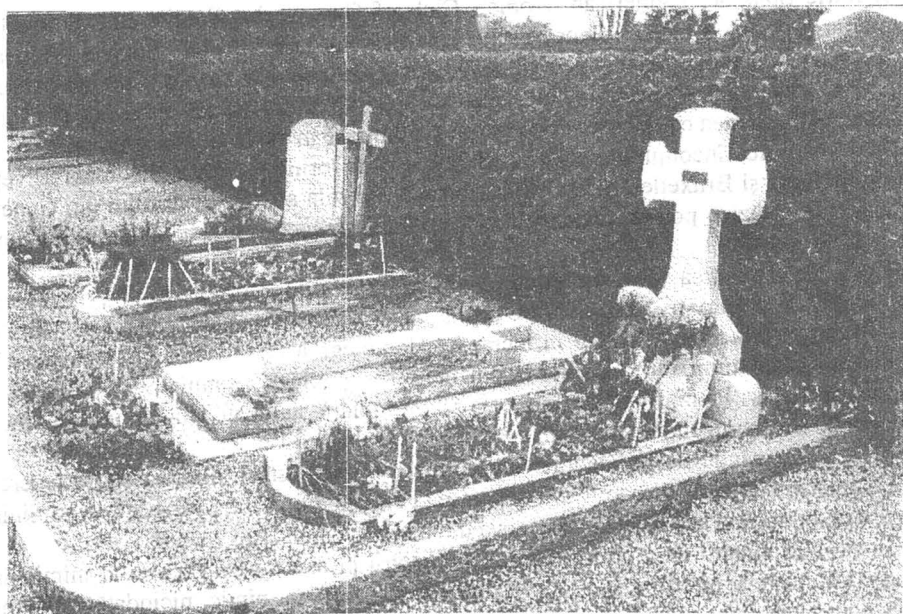
Doctorul Henry Dubois Ferrière a murit după 20 de ani, suferind de aceeași maladie, amândoi găsindu-și liniștea eternă în Cimitirul din Chêne-Bourg.

În memoria lor, în anul 1970, la Geneva s-a creat „Fundatia - dr. Henry Dubois-Ferrière - Dinu Lipatti”, cu scopul de a se promova cercetările în domeniul leucemiei și a bolilor de sânge.

Fundatia creată a reprezentat un moment unic, de fraternizare europeană, aflându-se de la început sub patronajul unor vestite personalități: Roger Bonvin - președintele Confederației elvețiene, Francois Picot - președintele Consiliului de Stat al Republicii și Cantonului Geneva, Winspeare Guicciardi - director general al Oficiului European al Națiunilor Unite din Geneva.

³ Certificat medical din 5.08.1948. M.J.A., Fond Lipatti, inv. 145.

⁴ Carmen Păsculescu-Florian, *Dinu Lipatti. Pagini din jurnalul unei regăsiri*. București, 1989, p. 91 și 109.

⁸ Mormintele familiei Lipatti din cimitirul Chêne-Bourg.

Comitetul de onoare a fost dominat de mari personalități din lumea medicală și muzicală: dr. Halfdan Mahler - director general al Organizației Mondiale a Sănătății, prof. Raymond Latarjet - co-director al Institutului Pasteur din Paris, prof. Jean Bernard - directorul Institutului de studiu leucemiei și a maladiilor sângelui, din cadrul Universității din Paris, Andre Lenoir - președintele secției genezeze de Cruce - Roșie - Elveția, Nadia Boulanger - director al Conservatorului american - Fontainebleau, Roger Anbert - director muzical al Radiodifuziunii și Televiziunii elvețiene, Henry Gagnebin - directorul Conservatorului din Geneva, Walter Legge - reprezentantul Casei de discuri Columbia, compozitorul Frank Martin, pianistul Paul Sacher ⁵ și multe alte nume răsunătoare din Europa.

La 25 august 1973, fundația a organizat în sala „Grand Théâtre din Geneva, un concert extraordinar de omagiere a marelui pianist Dinu Lipatti. Și-au dat concursul: Nikita Magaloff, Elisabeth Schwarzkope, Pierre Fournier și Yehudi Menuhin, interpretându-se piese de I. S. Bach în transcripția lui Dinu Lipatti, H. Wolf, Fr. Liszt, R. Strauss și George Enescu⁶, fondurile obținute fiind destinate scopurilor caritabile.

Grandoarea concertului și modul de organizare a făcut ca instituții remarcabile din Geneva să primească atunci recunoștința Consiliului de conducere al fundației. Printre acestea: Consiliul administrativ al Genevei, Teatrul din Geneva care a pus la dispoziția organizatorilor edificiul său, Serviciul de parcuri și promenadă din Geneva, Radio-Televiziunea Suisse Romande, Presa, L Hotel de la Paix, L'Hotel President,

⁵ Programul - Concertului extraordinar - din 25 august 1973, Geneva, M.J.A., Fond Lipatti, inv. 44, p. 26-27.

⁶ *Ibidem*, p. 5-11.

Librairie Statkine, L'american Wome's Club of Geneva, Le Comité International de Solidarité aux oeuvres Genevoises, Le Grand Passage, La Société Generale d'affichage⁷, și multe persoane particulare care au contribuit la succesul acestei opere.

Evenimentul petrecut la 2 decembrie 1950 a marcat un mare vid și regrete unanime din partea celor care -l cunoscuse și admirase în sălile de concert.

Sicriul înconjurat de jerbe și buchete de orhidee sosite din toată Elveția, Londra, Paris și Bruxelles, a fost depus într-o mare sală a Conservatorului din Geneva, (sală care astăzi îi poartă numele), unde un public numeros și resemnat și-a prezentat omagiile.

În adunarea comemorativă și la mormântul din Chêne-Bourg, în aceeași atmosferă copleșitoare, muzicieni de primă mână au rostit cuvântări pline de vibrație, publicate de Madeleine Lipatti în lucrarea „Hommage a Dinu Lipatti“, Geneva 1952, selectate peste timp într-un album comemorativ, publicat în anul 1955 cu sprijinul Casei de discuri Pathe Marconi. Din cele 50 exemplare publicate atunci, unul se află în colecțiile Muzeului Județean Argeș.

Prin gândurile lui George Enescu răzbate până astăzi, durerea ce l-a încercat pe muzicianul, alături de care Dinu poposise la diferite praguri de vârstă și de împlinire artistică, ei ducând acolo în Europa, ceva din melosul românesc.

„Că Lipatti ne-a părăsit reprezintă pentru prietenii săi un doliu al inimii, iar pentru muzică, o pierdere care nu va putea fi înlocuită cu nimic, niciodată. El a fost într-adevăr unul din cei mai mari pianiști ai timpului nostru.

Adio, dragă Dinu. Dumnezeu ai avut o stea pe frunte“⁸.

În albumul comemorativ și-a mărturisit gândurile și Nadia Boulanger - profesoara de compoziție care i-a succedat lui Paul Dukas la Școala normală de muzică din Paris - unde Dinu a studiat în perioada 1934 - 1939, muziciana socotită de el „mama mea spirituală“.

Pentru Dinu ea a vizitat România, iar amintirea lui a devenit o dominantă, așa cum bine o reliefează Carmen Păsculescu - Florian citând-o: „În apropierea lui 2 decembrie trebuie să evoc amintirea care ne leagă atât de puternic. Ea nu va înceta decât la sfârșitul vieții noastre“.

Portretul lui este prezent și în lucrarea „Convorbiri cu Nadia Boulanger“, publicată de Bruno Masegeon.

„Lipatti era un înger pe pământ. Nu vă puteți închipui cum era Dinu Lipatti: nobil, profund, vesel, chiar până la moarte; știa foarte bine că mai avea puțin de trăit, că răgazul era scurt, fără milă. Îi era greu să treacă în neființă, dar era pregătit pentru ultimul drum. Nu cred că este nevoie să vă spun că a fost unul din cei mai mari pianiști care au existat vreodată, tipul muzicianului complet“⁹.

La rândul său dirijorul Ernest Ansermet sub bagheta căruia a concertat pentru ultima oară în februarie 1950 și a înregistrat Concertul de Schumann, prietenul care i s-a alăturat lui Paul Sacher și Yehud Menuhin, procurându-i cortizonul din America, evocându-l în fața mormântului rostea: „tragism este cel pe care-l resimțim în destinul lui Lipatti care ne lasă, în fața pierderii sale neconsolați...“

⁷ Ibidem, p. 21.

⁸ Dinu Lipatti 1917-1950. Paris, 1955, p. 14.

⁹ Art. „Nadia-Boulanger-Dinu Lipatti“, în „România literară“, p. 23.

Da, dragă Dinule, în ciuda puținului care ți-a fost acordat să-l trăiești, ai avut timp, să fii recunoscut, iar această recunoaștere rămâne pentru noi adevărata consolare pentru destinul dumitale tragic, pentru că ea este semnul că prezența dumitale va rămâne vie în această lume, iar pentru nenumărați oameni de neșters“.

Tot acolo și-au spus gândurile: Alfred Cortot, Wilhelm Backhaus, Arthur Schnabel, Herbert von Karajan, Roland-Manuel, Igor Markevitch, Frank Martin, și nu în ultimul rând Walter Legge - reprezentantul Casei de discuri Columbia care s-a deplasat cu echipa de tehnicieni la Geneva, în iulie 1950, completând cu înregistrări o parte din testamentul artistic lăsat posterității.

Despre tensiunea momentelor de înregistrare Walter Legge relatează: „Duminică 9 iulie a fost cea mai memorabilă zi dintre toate în acea vracă de incredibilă fericire. La ora 9 dimineata am început Partida în Si bemol de Bach și aceasta s-a sfârșit înainte de prânz. Temându-mă că înregistrarea celor patru părți perfecte - cele mai multe dintre ele au fost reluate de 4 sau 5 ori - va fi prea mult pentru el, am fost de părere să amân înregistrarea de seară, dar Dinu nici nu a vrut să audă. La ora 7 s-a apucat de sonata de Mozart.

Mozart, Bach și Chopin au fost compozitorii cei mai apropiați de inima lui. Muzica dobânda o rară intensitate a trăirii, dacă nu cumva unică“¹⁰.

De la ceremonia înmormântării, din familie au lipsit atât soția, prăbușită de durere, cât și Valentin, care-l văzuse pentru ultima oară în 4 septembrie 1943, când l-a condus la aeroportul Băneasa pentru turneul de la Stockholm, unde s-a deschis și expoziția Jean Steriadi.

Mormântul lui Dinu se află în cimitirul din Chêne-Bourg: peste cavoul construit de arhitectul Louis Bianchi, o cruce culcată pe lespede de marmură albă amintește simplu: „Dinu Lipatti (1917-1950)“. Alături ființele iubite de el: mama „Anna Lipatti (1887-1973)“ și soția Madelein Lipatti, născută Danhauer (1908-1983), o parte a familiei reunite în eternitate.

3 Decembrie 1950. Chêne-Bourg. Dinu Lipatti privește mama sa.

¹⁰ Dinu Lipatti 1917-1950. Paris, 1995, p. 18.

Pornind pe urmele lui, într-un univers restrâns, în arhiva privată a familiei învățătorului Valentin Dumitrescu din satul Glâmbocata, comuna Leordeni, cu ani în urmă am descoperit câteva scrisori ale Annei Lipatti trimise de la Paris și Geneva învățătoarei Smara Dumitrescu - cunoscută de: Theodor și Anna.

După ce a trăit momentele dramatice ale naționalizării, având presentimentul că Dinu nu mai avea mult de trăit, Anna Lipatti se hotărăște în anul 1949 să plece la Geneva.

Ajutată la plecare de Mihail Ralea, cunoscutul său, (Valentin fiind căsătorit cu Catinca Ralea din iunie 1949), își întocmește formalitățile de plecare dar la Curtici călătoria se întrerupe, Anna este hărțuită într-un proces și condamnată, ajungând la Geneva abia în septembrie 1950.

La 28 august 1951, din Paris scria Smarei Dumitrescu: „Poate că eu dragă Smara am rămas în urma lui tot ca să duc memoria lui mai departe și să trăiască în amintirea tuturor ca marele pianist al epocii lui - să-l așez la loc de frunte și să-l pun în drepturile lui pe acest fiu al nostru, al românilor noștri de pretutindeni.

Am luminat lucrarea cavoului cu banii mei personali și la 10-15 septembrie plec la Geneva și-l așez în coșciug de plumb solid și în cavou, că poate odată și odată când se vor înfrăți toți oamenii de bine și vor face o horă mare în jurul lumii, să-mi iau odrasla și s-o așez acolo unde a rămas pe veci familia lui cu numele Lipatti.

Voi pune la căpătâi o lumină care să ardă veșnic ca aceea de la eroul necunoscut, precum că să știe toți că lumina aceea vine de la un ales al celei mai frumoase arte - muzica.

La 6 septembrie este o comemorare a lui Dinu la Besançon în Franța, localitate muzicală unde a dat el ultimul recital - se cântă compozițiile lui la pian și dirijează nașul lui George Enescu. Merg și eu acolo, cu imaginea lui în suflet și cu medalionul cu fotografia lui la pian, ce-l port veșnic la gâtul meu - este singura mea icoană ce mi-a rămas¹¹.

După moartea lui Theodor Lipatti în anul 1947, nici unul din familie nu a mai fost așezat în cavoul din cimitirul Bellu. Nici Aurelia Sorăscu Lipatti - soția lui Valentin, decedată la 21 ianuarie 1996 și incinerată, nici Valentin mort în martie 1999, înhumat la cimitirul Sfânta Vineri.

La Besançon, Orchestra Națională a Radiodifuziunii Franceze dirijată de George Enescu, avându-i ca soliști pe Madelein Lipatti și Bela Siki - studentul lui Dinu la Conservatorul din Geneva, au interpretat joi 6 septembrie 1951: Simfonia concertantă pentru două pianе și Suita simfonică Sătrarii - partea a 2-a și a 3-a - compozițiile lui, precum și Rapsodia nr. 2 în re major de George Enescu și Muzica pentru coarde și baterie de Bartok¹². Personalitatea lui Dinu Lipatti a fost omagiată de M. Bidault - vicepreședintele celui de-al IV-lea Festival internațional de la Besançon, 1951.

Peste ani, amintirea lui Dinu Lipatti este tot atât de coplesitoare: articole omagiale în presa geneveză și românească, concerte și adunări comemorative, audiții, lucrări biografice și de exegeza muzicală, albume, toate cuprinzând date esențiale din

¹¹ Scrisoarea Annei Lipatti din 28 august 1951, Paris, adresată Smarei Dumitrescu din Glâmbocata. Originalul - în posesia lui Valentin Dumitrescu. Fotocopie M.J.A.

¹² IV - Festival internațional de la Besançon, 6-16 septembrie 1951, p. 24. M.J.A. - Fond Lipatti, inv. 45.

cariera sa muzicală: „un virtuos al pianului“, „idolul publicului“, „prințul Lipatti“, „compozitor inspirat“, „pedagog de vocație“, „cronicar muzical“¹³.

Dinu avea un cult al prietenilor. Pe George Enescu l-a cunoscut de timpuriu, de la vârsta de 4 ani când a avut loc botezul săvârșit de maestru, iar mai târziu atât în țară cât și în străinătate apropierea a căpătat dimensiuni profunde, așa cum bine o caracteriza Mihail Jora: „o fericită coincidență a făcut ca pe pământul acestei țări să se nască, la o depărtare de 36 de ani două ființe care prin însușiri asemănătoare să înfișă, fiecare la timpul lor, adânci pietre de hotar în ogorul artei românești“.

În contextul prietenilor, trebuie subliniată afecțiunea deosebită pentru „Conul Mișucă“ (Mihail Jora), bunul său mentor de la vârsta de 8 ani, „afectuoasa tiranie“ a Dinei Flora Musicescu, exigenta profesoară de pian de la Conservatorul din București, prietenia dirijorilor sub bagheta cărora a concertat: George Georgescu, Constantin C. Nottara, Ionel Perlea, precum și a compozitorilor contemporani pe care i-a interpretat.

Din perioada studiilor la București, s-au cimentat prietenii de neuit: Miron Soaree - coleg, Tania Celibidache - sora dirijorului Sergiu Celibidache, Maria Fotino, Corneliu Gheorghiu etc.

În anii aceia se putea asculta discuri bune, chiar rarități în materie, la Apostol Apostol - vestitul ospătar de la restaurantul Continental, un pasionat meloman, cu gusturi rafinate nu numai gastronomice dar și muzicale. Acolo Dinu întâlnea adesea mari muzicieni și artiști din capitală: Florica Musicescu, Cella Delavrancea, Silvia Șerbescu, George Georgescu, Ionel Perlea, Vasile Jianu și alți artiști de care s-a apropiat întotdeauna cu respect.

În perioada studiilor la Paris (1934-1939), Dinu a stabilit noi și interesante prietenii. Un repertoriu din această perioadă aflat în fondul muzeistic Dinu Lipatti, ne dezvăluie o întreagă lume de care s-a apropiat; români aflați la studii sau stabiliți aici, francezi și alte naționalități. Câteva exemple sunt semnificative: Lola Bobescu, Hilda Jerea, Mioara Cernovodeanu, Iren Codreanu, Stan Golestan, Mioara Georgescu, Clara Haskil, Filip Lazăr, Marcel Mihalovici, Elvira Păpescu, Elena Văcărescu, Victor Ianculescu etc.

Adesea onora invitațiile la seradele artistice organizate în casele unor principese și contese din Paris: principesa de Bassiana, contele și contesa de Neufbourg, contele și contesa de la Rochefoucauld, contele și contesa Valfrey de San Marino, contele și contesa de Polignac - aici fiind remarcat și de Martha Bibescu. La 22 februarie 1939, Martha nota în jurnal: „Astăzi după-amiază m-am dus să ascult muzică la prințesa Edmond de Polignac. Cânta un pianist român, Dinu Lipatti. Un omuleț cu expresia, surâsul și profilul lui Emanoil (fratele mai mic al lui Anton Bibescu). Era halucinant“¹⁴.

La întoarcerea în țară, Dinu Lipatti a devenit unul din favoriții principesei Bibescu, primind dese invitații la Mogoșoaia.

Anii 1939-1943 au constituit o perioadă de maximă activitate: studii, concerte, compoziții, imprimări radio. Acum hotărâște să-și construiască casa de la Fundățeanca, pe moșia tatălui său, într-un minunat peisaj deluros, unde și-a petrecut o parte a

¹³ Grigore Bărgăuanu, Dragoș Tănăsescu, *Dinu Lipatti*. București, Editura Muzicală, 2006. Bibliografie selectivă, p. 309-316.

¹⁴ Martha Bibescu, *Jurnal politic 1939-1941*. București, 1979, p. 148.

copilăriei și adolescenței, și de atâtea ori „a ascultat liniștea” atât de necesară studiului și meditației.

Din păcate, casa care trebuia să devină loc pentru muzică, după naționalizare, a devenit popas pentru răuvoitori, canton pentru lucrătorii forestieri, pentru miliție și mai târziu pentru învățătura copiilor din Valea Sarului.

Încă din noiembrie 1967, Anna Lipatti după ce-și văzuse un vis realizat - Parcul Dinu Lipatti - din Chêne-Bourg cu statuia lui înconjurată de arțari, scria Smarei Dumitrescu: „Deseori îmi fuge gândul spre Ciolcești - Fundățeanca unde am petrecut cei mai frumoși ani ai tinereților noastre.

Am vorbit cu Valentin să se dea numele Dinu Lipatti vilei ce a construit bietul meu copil, care azi este un locaș folositor copiilor din Valea Fundățenei. Cred că depinde de Ministerul Culturii? Dacă Valentin fiind prea ocupat nu va putea face demersul necesar, îl fac eu direct că am destui prieteni în scumpa mea patrie. Întrebă tu Smara dragă la primărie și află oarecari informațiuni. Cred că nu e lucru greu dar trebuie făcut direct la autoritățile capitalei”¹⁵.

Abia în 1982, la insistența lui Valentin Lipatti,¹⁶ au început lucrările de restaurare a casei, iar în anul 1985 i s-a dat o întrebuințare demnă, organizându-se aici expoziția permanentă dedicată vieții și creației lipattiene.

17 decembrie 1985.

Inaugurarea Casei memoriale Dinu Lipatti din Ciolcești, comuna Leordeni.

Întorcându-ne în timp, găsim pretutindeni însemne ale recunoașterii marii personalități muzicale: „Dinu Lipatti (1917-1950), Compositeur et pianiste roumain. Professeur au Conservatoire de Geneve de 1944-1949”, este textul unei plăci

¹⁵ Scrisoarea Annei Lipatti către Smara Dumitrescu, 1967, Arhiva inv. Valentin Dumitrescu, fotocopie M.J.A.

¹⁶ În anul 1984 - Valentin Lipatti a donat M.J.A. pentru expoziția de la Fundățeanca 250 de piese: fotografii și documente referitoare la viața și activitatea pianistului Dinu Lipatti.

comemorativă dăruită conservatorului de Institutul de Relații Culturale cu Străinătatea din România.

În prezența ambasadorului României - Grigore Geamănu, a ambasadorilor U.R.S.S., Cehoslovaciei, Chinei și a altor reprezentanți ai corpului diplomatic acreditați la Berna, a președintelui Consiliului de Stat elvețian - Emile Dupont, a muzicienilor Alfred Cortot, Ernest Ansermet, Henri Gagnebin, în ziua de 28 noiembrie 1959,¹⁷ s-a dezvelit placa comemorativă și a avut loc concertul omagial desfășurat prin concursul pianistilor Béla Siki și Fernande Kaeser - foști studenți ai lui Dinu Lipatti.

Au fost interpretate piese de Mozart, Brahms, Chopin, Liszt, iar din compozițiile lui Dinu „Sonatine pour la main gauche“.

1982. Comemorarea lui Dinu Lipatti în parcul din Chênc-Bourg.

Astăzi, o stradă în cartierul Floreasca, pianele fabricate de Întreprinderea de Instrumente Muzicale „Doina“, o sală la Conservatorul din București și Școala Normală de muzică din Paris, școli muzicale din România printre care și Liceul de arte din Pitești, amintesc generațiilor actuale și viitoare numele marelui pianist.

Începând din anul 1991, lumea muzicală și-a concentrat atenția asupra „Festivalului Internațional de pian „Dinu Lipatti“, ultima ediție de până acum s-a desfășurat la București în anul 2000, un omagiu adus la împlinirea a 50 de ani de la moartea patronului spiritual - Dinu Lipatti.

Cel mai de preț gest însă l-a constituit prețuirea acordată de înaltul for științific și cultural al României, prin conferirea la 24 octombrie 1997 a titlului de membru post

¹⁷ Programul concertului din 28 noiembrie 1959, M.J.A., Fond Lipatti, inv. 62.

mortem al Academiei Române¹⁸, o recunoaștere a modului strălucit în care Dinu Lipatti a ilustrat istoria universală a artei sonore prin care și-a onorat țara.

Pentru aceia care nu au avut fericirea să-l asculte în sălile de concerte, imprimările pe disc sau bandă magnetică vor reverbera etern armoniile perfecte pe care Dinu Lipatti le-a ridicat la înălțimea capodoperelor interpretate.

THE REMEMBER OF DINU LIPATTI - 50 YEARS FROM HIS DEATH

Abstract

After a half century from Dinu Lipatti demise, this paper remember the most important moments of his life and career, as well as the relationship with the contemporary cultural personalities. The reactions of contemporaries face his death are enlighten about the loss recording then by the European culture.

¹⁸ Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române. 1866-1999*. București, Editura Academiei, 1999, p. 301.